

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
BIBLIOGRAFIA	u
Autorzy starożytni	11
Przekłady na języki nowożytne	14
Opracowania nowożytne	15
TEON z ALEKSANDRII, <i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i>	25
WSTĘP	27
1. Autor dzieła.....	27
2. Średniowieczna i nowożytna historia tekstu dzieła Teona	31
3. Cel i charakter traktatu.....	35
4. Zamysł pedagogiczny traktatu	37
<i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i> [Przekład]	43
[1. Wstęp].....	43
2. O edukacji młodzieży, gdzie mówi się również o korzystaniu z ćwiczeń retorycznych przez starożytnych retorów	50
3. O chrei	58
4. O bajce	69
5. Opowiadanie.....	75
6. Topos.....	92
7. Ekfrazja (Opis).....	96
8. O prozopopei, czyli o dramatyzowaniu.....	99
9. Pochwała i nagana.....	103
10. Ocena porównawcza.....	106
11. Teza	110
12. Prawo	119
13. Głośne czytanie i jego przedmiot	125
14. Słuchanie recytacji.....	129
15. Parafraza.....	131

16. Poprawianie	133
17. Sprzeciw	134
HERMOGENES, <i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i>	137
WSTĘP	139
Ogólny charakter podręcznika	141
<i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i> [Przekład]	145
1. Bajka	147
2. Opowiadanie	149
3. Chreja	151
4. Gnoma	153
5. Podważanie i potwierdzanie argumentów	154
6. O miejscu wspólnego odniesienia	155
7. Pochwała	158
8. O porównaniu	161
9. Charakteryzowanie	162
10. Ekfrazja	164
11. Teza	166
12. Propozycja ustawy	168
AFTONIUSZ SOFISTA, <i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i>	171
WSTĘP	173
<i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i> [Przekład]	179
1. Definicja bajki	179
2. Definicja opowiadania	180
3. Definicja chrei	182
4. Definicja gnomy	185
5. Definicja refutacji	188
6. Definicja potwierdzenia	191
7. Definicja wspólnego toposu	195
8. Definicja pochwały	199
9. Definicja nagany	205
10. Definicja porównania	208
11. Definicja charakteryzowania	210
12. Definicja ekfrazy	214
13. Definicja kwestii ogólnej [tezy]	218
14. Wprowadzenie prawa	225

MIKOŁAJ zMYRY, <i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i>	231
WSTĘP	233
<i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i> [Przekład].....	237
1. Uwagi wstępne	237
2. Bajka	240
3. Opowiadanie	243
4. Chreja	247
5. Gnoma	251
6. Podważanie i potwierdzanie.....	254
7. Topos wspólny.....	258
8. Pochwała i nagana.....	265
9. Porównanie	275
10. Charakteryzowanie.....	278
11. Ekfrazja	280
12. Teza	282
13. O stanowieniu prawa.....	286
LIBANIOS, <i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i>	289
WSTĘP	291
1. Libanios - życie i pisma.....	291
2. <i>Progymnasmata</i>	299
<i>Wstępne ćwiczenia retoryczne</i> [Przekład]	303
1. Przykłady literackiego opracowania „bajki”	303
Wstęp.....	303
Bajka 1. Wilki i owce	304
Bajka 2. Koń i żółw.....	305
Bajka 3. Kukułka i konkurs piękności	305
2. Ćwiczenie w opowiadaniu.....	306
Wstęp.....	306
Opowiadanie 1. Dejanira	307
Opowiadanie 2. Hiacynt	307
Opowiadanie 3. Alfejos.....	308
Opowiadanie 4. Pityś (Sosna)	309
Opowiadanie 5. Agamemnon	309
Opowiadanie 6. Danaos i Aegyptos.....	310
Opowiadanie 7. Hefajstos	310
Opowiadanie 8. Akalantis	311

Opowiadanie 9. Kapaneus	311
Opowiadanie 10. Adrasteja	312
Opowiadanie 11. Polikrates	312
Opowiadanie 12. Kallisto	313
Opowiadanie 13. Simonides	313
Opowiadanie 14. Neoptolemos	313
Opowiadanie 15. Alkestis	314
Opowiadanie 16. Kandaules	314
Opowiadanie 17. Dafne	315
Opowiadanie 18. Prokne i Filomele	315
Opowiadanie 19. Inna wersja (tego mitu)	316
Opowiadanie 20. Marsjasz i aulos	316
Opowiadanie 21. Pazyfae	316
Opowiadanie 22. Inna wersja tego opowiadania	317
Opowiadanie 23. Herakles	317
Opowiadanie 24. O Heraklesie inaczej	317
Opowiadanie 25. Latona	318
Opowiadanie 26. Alektryon (kogut)	318
Opowiadanie 27. O Parysowym porwaniu	318
Opowiadanie 28. Ikarios	319
Opowiadanie 29. Arion	319
Opowiadanie 30. Alfejos	320
Opowiadanie 31. Dejanira	320
Opowiadanie 32. Pitys (Sosna)	320
Opowiadanie 33. Atalanta	320
Opowiadanie 34. Atalanta inaczej	321
Opowiadanie 35. Kefeus i Perseusz	321
Opowiadanie 36. Kefeus i Perseusz. Inaczej	321
Opowiadanie 37. Rzeka Ren	322
Opowiadanie 38. Aloadzi i Elate (Jodła)	322
Opowiadanie 39. Enipeus	322
Opowiadanie 40. Róg Amaltei	323
Opowiadanie 41. Danae	323
3. Ćwiczenie w zakresie chrei (anegdoty)	324
Wstęp	324
Chreja 1. Aleksander zapytany przez kogoś, gdzie ma swoje skarby, wskazał na przyjaciół	324
Chreja 2. Diogenes, widząc niegrzecznego chłopca, uderzył pedagoga i powiedział: „Dlaczego uczysz go takich rzeczy?”	331
Chreja 3. Izokrates powiedział, że korzeń wychowania jest gorzki, ale jego owoce są słodkie	335
Chreja 4. Teofrast, zapytany, co to jest miłość, powiedział: „uczucie duszy wczasującej”	344

Ćwiczenie 4. Gnomy	348
Wstęp	348
Gnoma 1. „Mąż, który władzę sprawuje, spać nie powinien noc całą”	348
Gnoma 2. Ta sama gnoma inaczej (rozwinęta)	352
Gnoma 3. Potrzebne są przecież pieniądze i bez nich powstać nie może żadna z rzeczy koniecznych.....	355
Ćwiczenia 5-6. Podważanie i potwierdzanie argumentów	358
Wstęp.....	358
Ćwiczenie 5. Podważanie sprawy	359
Podważanie 1. Że jest nieprawdopodobne, by Chryzes przybył do przysta- ni greckich okrętów.....	359
Podważanie 2. Że oskarżenia przeciwko Ajasowi Lokryjskiemu są niewia- rygodne	361
Ćwiczenie 6. Potwierdzanie sprawy	365
Potwierdzenie 1. Że opowieść o sędzie o zbroję Achillesa jest prawdo- podobna	365
Potwierdzenie 2. Że opowieść o gniewie Achillesa jest prawdopodobna ...	368
Potwierdzenie 3. Że oskarżenia przeciw Ajasowi Lokryjskiemu są uzasad- nione	372
Ćwiczenie 7. Wspólny topos.....	375
Wstęp.....	375
Wspólny topos 1. Przeciwko mordercy.....	376
Wspólny topos 2. Przeciwko zdrajcy	383
Wspólny topos 3. Przeciw lekarzowi-trucicielowi	389
Wspólny topos 4. Przeciw tyranowi	395
Wspólny topos 5. W obronie tyranobójcy	400
Wspólny topos 5. W obronie tyranobójcy	400
Ćwiczenia 8-9. Ćwiczenie w zakresie „pochwały i nagany”	403
Wstęp	403
Ćwiczenie 8. Pochwały	404
Pochwała 1. Diomedes.....	404
Pochwała 2. Odyseusz	406
Pochwała 3. Achilles	416
Pochwała 4. Tersytes	421
Pochwała 5. Demostenes	425
Pochwała 6. Pochwała sprawiedliwości	429
Pochwała 7. Pochwała rolnictwa.....	431
Pochwała 8. Pochwała byka (w stylu mniej formalnym)	434
Pochwała 9. Pochwała drzew: palmy i jabłoni.....	437

Ćwiczenie 9. Nagany	439
Nagana 1. Nagana Achillesea	439
Nagana 2. Nagana Hektora	445
Nagana 3. Nagana Filipa	448
Nagana 4. Nagana Ajschinesa	452
Nagana 5. Nagana bogactwa	455
Nagana 6. Nagana biedy	457
Nagana 7. Nagana gniewu	460
Nagana 8. Nagana winorośli	464
Ćwiczenie 10. Porównanie	466
Porównanie 1. Porównanie Achillesea z Diomedesem	467
Porównanie 2. Porównanie Ajasa i Achillesea	470
Porównanie 3. Porównanie Demostenesa i Ajschinesa	473
Porównanie 4. Porównanie żeglarsstwa i rolnictwa	477
Porównanie 5. Porównanie wsi i miasta	479
Ćwiczenie 11. „Charakteryzowanie” [czyli tworzenie mów oddających „charakter” mówiącej postaci]	482
Wstęp	482
1. Mowa dla postaci (Medei): Jakie słowa powiedziała by Medea zamierza- jąca zabić swoje własne dzieci?	484
2. Mowa dla postaci (Andromachy): Jakie słowa powiedziała by Andro- macha na wieść o śmierci Hektora?	486
3. Mowa dla postaci (Achillesea): Jakie słowa mógł powiedzieć Achilles nad marami Patroklosa?	487
4. Mowa dla postaci (Achillesea): Jakie słowa powiedziała by Achilles, gdy Hellenowie przegrywali na polu bitwy?	489
5. Mowa dla postaci (Ajasa): Jakie słowa mógł powiedzieć Ajas przed popęlnieniem samobójstwa?	491
6. Mowa dla postaci (Ajasa): Co mógł powiedzieć Ajas po ataku szaleństwa? ..	492
7. Mowa dla postaci (Ajasa): Jakie słowa mógł powiedzieć Ajas pozbawio- ny zbroi?	494
8. Mowa dla postaci (Niobe): Jakie słowa mogłyby powiedzieć Niobe po śmierci swych dzieci?	495
9. Mowa dla tej samej postaci	497
10. Mowa dla postaci (Bellerofonta): Jakie słowa mógł wypowiedzieć Bel- lerofont, gdy zamierzał walczyć z Chimerą?	498
11. Mowa dla postaci (malarza): Jakie słowa wypowiedziała by malarz, gdy podczas malowania obrazu Apollona na drzewie laurowym, drzewo nie przyjmowało farb?	499
12. Mowa dla postaci (Achillesea): Jakie słowa mógł powiedzieć Achilles, zakochany w Pentezylei, po jej śmierci?	500
13. Mowa dla postaci (Achillesea). Ten sam temat	501

14. Mowa dla postaci (Chirona): Jakie słowa mógł wypowiedzieć Chiron usłyszawszy, że Achilles przebywa w komnatach dziewczęcych	502
15. Mowa dla postaci (Achillesa): Jakie słowa mógł powiedzieć Achilles po odebraniu mu Bryzeidy	503
16. Mowa dla postaci (Polykseny): Jakie słowa mogła wypowiedzieć Polyksene, słysząc rozkaz przyprowadzenia jej przez Hellenów, mówiących, że będzie poślubiona przez Achillesa	505
17. Mowa dla postaci (Medei): Jakie słowa mogła wypowiedzieć Medea, gdy Jazon poślubił inną kobietę?	506
18. Mowa dla postaci (prostyutki): Co mogła powiedzieć prostytutka, gdy odzyskała cnotę panowania nad sobą?	507
19. Mowa dla postaci (tchórza): Jakie słowa powiedziałby człowiek tchórzliwy, zobaczywszy, że w jego domu został namalowany obraz przedstawiający wojnę?	508
20. Mowa dla postaci (chciwego tchórza): Jakie słowa powiedziałby chciwy tchórz po znalezieniu złotego miecza?	509
21. Mowa dla postaci (Menelaosa): Jakie słowa powiedziałby Menelaos, gdy dowiedział się o śmierci Agamemnona?	510
22. Mowa dla postaci (Menoikeusa): Jakie słowa wypowiedziałby Menoikeus, gdy postanowił popełnić samobójstwo dla zapewnienia zwycięstwa swojej ojczyźnie?	512
23. Mowa dla postaci (Odyszeusza): Jakie słowa powiedziałby Odyszeusz uwięziony w pieczarze Cyklopa?	513
24. Mowa dla postaci (Odyszeusza): Jakie słowa powiedziałby Odyszeusz do Cyklopa, widząc, jak zjada jego towarzyszy?	515
25. Mowa dla postaci (Odyszeusza): Jakie słowa wypowiedziałby Odyszeusz po zabiciu zalotników?	516
26. Mowa dla postaci (Eunucha): Jakie słowa wypowiedziałby Eunuch, gdy się zakochał?	518
27. Mowa dla postaci (malarza): Jakie słowa wypowiedziałby malarz po namalowaniu obrazu dziewczyny i zakochaniu się w namalowanej?	518
Ćwiczenie 12. Ekfrazy (Opis)	520
Wstęp	520
Ekfrazy 1. Bitwa piechoty	521
Ekfrazy 2. Malarstwo w Ratuszu	522
Ekfrazy 3. Opis biegu herosów	524
Ekfrazy 4. Inne malowidło w Ratuszu	524
Ekfrazy 5. Nowy Rok (Kalendy)	525
Ekfrazy 6. Pijaństwo	527
Ekfrazy 7. Wiosna (w stylu swobodnym)	528
Ekfrazy 8. Port	530
Ekfrazy 9. Ogród	531
Ekfrazy 10. Polowanie	531
Ekfrazy 11. Bitwa morska	533

Ekfrazja 12. Lew chwytający łańcuch	533
Ekfrazja 13. Herakles i Anteusz	534
Ekfrazja 14. Inne przedstawienie tych samych postaci	535
Ekfrazja 15. Stojący Herakles odziany w skórę lwa	538
Ekfrazja 16. Hera	538
Ekfrazja 17. Odwracająca się Trojanka	540
Ekfrazja 18. Polyksena zabijana przez Neoptolemosa	541
Ekfrazja 19. Prometeusz	542
Ekfrazja 20. Medea	545
Ekfrazja 21. Chimera	546
Ekfrazja 22. Pallas (Atena)	547
Ekfrazja 23. Ajas	549
Ekfrazja 24. Paw	550
Ekfrazja 25. Tychajon (Święty Okręg Losu)	551
Ekfrazja 26. Herakles podnoszący Erymanckiego Dzika	553
Ekfrazja 27. Aleksander założyciel (miasta)	554
Ekfrazja 28. Eteokles i Polineikes	556
Ekfrazja 29. Święteczne Zgromadzenie	556
Ekfrazja 30. Piękno	559
Ćwiczenie 13. Kwestia ogólna (Teza)	562
Wstęp	562
Teza 1. Czy należy się żenić?	563
Teza 2. Czy należy osłaniać się murem obronnym?	568
Teza 3. Czy należy żeglować?	570
Ćwiczenie 14. Wprowadzenie prawa	572
Wstęp	572
Wprowadzenie prawa nakazującego niezawieranie małżeństwa z kobietami poślubionymi swym zmarłym braciom	573